

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

ეფრემ მანყვერელი

ეფრემ მანყვერელი, ანყურის ეპისკოპოსი დაახლ. 845–885. დაიბადა ქართლში, დიდებული აზნაურის ოჯახში. იზრდებოდა ხანძთის მონასტერში, იყო გრიგოლ ხანძთელის მოწაფე, შემდეგ მოღვაწეობდა ნეძვის მონასტერში. წყაროებში იხსენიება „დიდი ეფრემის“ სახელით. ე. მ. დიდი ავტორიტეტით სარგებლობდა, მან არსენ I კათოლიკოსის წინააღმდეგ შექმნილი ძლიერი დაჯგუფება მშვიდობიანად დაშალა, კათოლიკოსს შეარიგა უკმაყოფილო ეპისკოპოსები და მთავარი გუარამ მამფალი. ე. მ-ის მცდელობით ქართ. ეკლესიამ იერუსალიმის პატრიარქ სერგისაგან (843–859) მიიღო უფლება „მრონის კურთხევისა“ ქართლში (მანამდე მრონი იერუსალიმიდან იგზავნებოდა). დასაფლავებულია ანყურის მონასტერში. ე. მ. შერაცხულია წმინდანად, მისი ხსენების დღეა 17 (30) აპრილი.

წყარო: გიორგი მერჩულე, ცხორებად გრიგოლ ხანძთელისად, წგ.: ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები, წგ. 1, ილ. აბულაძის რედ., თბ., 1963.

ლიტ.: ბოგვერაძე ა., ერთი ქრონოლოგიური საყრდენი გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებისა (აშოტ I დიდი კურაპალატის სიკვდილის თარიღის შესახებ), კრ.: საქართველოს ფეოდალური ხანის ისტორიის საკითხები, წგ. 1, თბ., 1970; ჯავახიშვილი ივ., ქართველი ერის ისტორია, წგ. 2, თბ., 1965.

ბ. ლომინაძე
